

**Tsjip/Letteren, jaargang 8
nummer 3 – oktober 1998**

**Tijdschrift voor literaire, culturele en
kunstzinnige vorming**

ISSN 1387-0009 / NUGI 724

Uitgave van de Stichting Promotie Literaire Vorming
te Nijmegen met steun van de Stichting Lezen namens
het ministerie van OC&W.

Redactie

Piet-Hein van de Ven (hoofredactie)
Rob Derks (eindredactie)
Véronique Damoiseaux
Joop Dirksen
André Mottart
Sacha Odenhoven (beeldredactie)

Vaste medewerkers

Kees Combat, Hans Ester, Michael Evers, Cor Geljon,
Kees Hawinkels, Tracy van Poppel, Jacques de Vroomen.

Medewerkers aan dit nummer

Wim de Moor, André Mottart, Ronald Soetaart,
Harry Bekkering, Piet-Hein van de Ven,
Jacques de Vroomen, John Daniëls, Joop Dirksen,
Mark van Bavel.

Basisvormgeving Ellen Mulders

Opmaak Rob Derks

Redactie-adres

Tsjip/Letteren,
Unilo, postbus 9103, 6500 HD Nijmegen
t.a.v. Piet-Hein van de Ven
Tel. (024) 361 16 36

Het vierde nummer van de achtste jaargang van
Tsjip/Letteren verschijnt in december.
Kopij s.v.p. vóór 15 november inzenden.

Abonnementen/Ledenadministratie

Voor Nederland: drs. A. van de Akker, SPL,
De Schietspoel 1, 5051 DL Goirle, tel. (013) 534 60 93.
e-mail: arie.hettie@wxi.net
Voor België: Prof. dr. M. de Clercq, p/a KU Brussel,
Vrijheidslaan 17, 1081 Brussel, tel. (02) 412 42 72.

Lidmaatschapsprijs: NLG 45,-/BEF 820 (individueel),
NLG 60,-/BEF 1090 (instellingen).

TSJIP

De verdoemelingen!

Niet genoeg dat ik hen tientallen jaren heb verwend en vertroeteld met mijn acteerkunst, vergast op mijn toneelstukken, die men vandaag nog speelt, hun geleerd wat smaak, natuur, kracht en gevoel op de planken betekenen - deze Parijse betweters en harteloze egoïsten die zich alleen maar willen amuseren en intussen de lijfgardisten van de civilisatie uithangen... Een ondankbare horde! Modieuze barbaren die denken dat wat in hun gepruikte en bepoederde koppen omgaat de maatstaf is van het kunst- en wereldge-beuren - Oef!

Ja, ik ben uitgelachen. Ik, Michel Boyron, door *hem* en sindsdien door iedereen niet anders genoemd dan Baron, ik heb de diepste krenking ondergaan die een acteur kan overkomen. Ik speelde *Britannicus*, en waarom niet? Goed, ik ben zesenzeventig en ik heb een onderkin en een buik, en mijn astma smooit bij tijd en wijle de woorden in mijn strot - maar kan iemand in Parijs de ziekte van de despotie, en de reinheid en de zielskracht van de jonge held die ertegen in opstand komt, beter voor een auditorium vertolken dan Baron? Wie weet hoe men de verzen van Racine waarachtiger uitspreekt dan Baron? Ik stond daar met mijn gouden sandalen en Romeinse generaalsmantel tegenover die zaal, en ik getuigde van mijn afschuw van Nero - o ja, de Nero's leven, nog steeds, de geperver-teerde alleenheersers die het volk niet kennen maar wel misbruiken, en daar begon er onder de toeschouwers eentje te lachen, vier, vijf, een hele rij, mannen, vrouwen, de schouwburg van parterre tot schellinkje lachte. Ze proestten om de oude idioot die een krijgsheld van vijftientwintig wilde uitbeelden, zonder te beseffen dat het Baron was die daar op het proscenium voor hen stond, zonder te beseffen dat ik de laatste ben die hun deze poëzie van de tirannenhaat laat horen zoals *hij* het zou hebben gewild! Wat moest ik doen? Ik onderbrak de toch al onderbroken voorstelling, ik liep tot voor het voetlicht, ik hief mijn arm in een grote bezwering, ik grauwde het hun toe: "Ondankbaar gespuis dat ik heb opgevoed...!" Ze bedaarden werkelijk, ik ging verder met mijn monoloog, hier en daar giebelde nog een vrouwspersoon (vrouwen die door de lachkraamp worden gegrepen missen elk gevoel voor fatsoen en zelfbeheersing), er ging aan het slot zelfs een applaus op, al stond ik bezweet en ontkracht door mijn prestatie voor dit dure handenklappende plebs zonder mij te bewegen: nee, geen buiging heb ik hun meer gegund! (...)

De geest heeft het zwaar te verduren in Frankrijk, de kunst verkoopt zich aan het hof, de filosofen duiken onder. En het galante zootje in de schouwburg spot met Michel Baron.

Ja, ik erken het, ik ben wraakzuchtig, ik hoor de schobbers en hun blauwbloedige snollen nog altijd lachen, maar het is het lachen - dat besef ik - van lieden die geen grootheid meer bevatten, of grootheid beschouwen als belachelijk ideaal van eierzuchtigen uit een lagere maatschappelijke orde... Ik zou hun ik weet niet wat willen doen, en ik ben machteloos, ik, Baron, zestig jaar lang de grootste acteur die na *hem* is gekomen, zijn ware erfgenaam... En voor ik het me goed bewust ben, rijst daar opeens achter mijn woede de vraag: wat had *hij* gedaan in mijn geval? Het is waar, hij heeft de tijd niet gekregen om te zien hoe het schouwburgpubliek, oog in oog met grote kunst, is ontaard.

Theun de Vries, *Baron, de wonderbaarlijke Michel Baron, zijn leermeester Molière en de praelzieke zonnekoning*, Amsterdam: Querido 1987, pag. 9-10.